

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Львівська політехніка»

СЕНЬКОВСЬКА ЯРИНА ТАРАСІВНА

УДК 711.4:711.16(477.83)

**ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ
ТЕРИТОРІЙ ПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТІВ МІСТА
(на прикладі м. Львова)**

18.00.01 – Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата архітектури

Львів – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі містобудування Національного університету «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник:

кандидат архітектури, доцент
Криворучко Юрій Іванович,
професор кафедри дизайну та основ архітектури
Національного університету «Львівська
політехніка», м. Львів

Офіційні опоненти:

доктор архітектури, професор
Товбич Валерій Васильович,
завідувач кафедри інформаційних технологій в
архітектурі Київського національного
університету будівництва та архітектури

кандидат архітектури
Руденко Тарас Вікторович,
доцент кафедри архітектури будівель та
містобудування Полтавського національного
технічного університету імені Юрія Кондратюка

Захист відбудеться « 06 » вересня 2017 р. о 10:00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 35.052.11 у Національному університеті «Львівська політехніка» (79013, м. Львів, вул. Ст. Бандери, 12, ауд. 226 головного корпусу)

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. Професорська, 1.

Автореферат розісланий 04 серпня 2017 р.

Учений секретар спеціалізованої
вченої ради, к.арх., проф.

Петришин Г.П.

Актуальність теми дослідження. Соціалістична індустріалізація спричинила появу великомасштабних виробничих підприємств, які вплинули на розвиток міст. Еволюційні засади розвитку плану міста були порушені включенням об'єктів великої індустрії. Виробництво, використовуючи історично сформований каркас, сприяло деформації тканини міста. Занепад більшості промислових об'єктів у кінці 20 ст. призвів до утворення деградованих територій, які змінюються в сучасній планувальній структурі міст. Актуальний сьогодні напрям просторової інтеграції функцій дозволяє розглянути деградовані промислові території як ресурс для гармонійного розвитку міста. Сьогодні Україна перебуває у стані трансформації, у тому числі характеру виробництва. Важливим також є відродження виробництва та створення нових місць прикладення праці, а це дозволить передбачити у стратегіях міст відновлення деградованих територій промислових об'єктів та використати їх для розвитку міст, у тому числі для інноваційних форм виробництва. Розвиток колишніх територій промислових об'єктів із цілеспрямованим збереженням повністю або частково промислової функції забезпечить суспільний розвиток, збалансоване функціонування території міста та збереження економічної незалежності, самодостатності населених місць та країни в цілому.

Тому **актуальність** даного дослідження обумовлена:

- процесом трансформації міст від жорсткого функціонального зонування до гнучкого принципу планування, а деградовані території промислових об'єктів є резервом для втілення стратегій та проектів, що базуються на універсальних, узагальнених характеристиках процесів міського життя;

- необхідністю науково-обґрунтованої оцінки та комплексних заходів перетворення територій недіючих промислових об'єктів у відповідності до засобів оптимізації функціональної організації міського середовища;

- потребою поглиблення наукової архітектурно-містобудівної теоретичної бази, присвяченої вирішенню проблем колишніх територій промислових об'єктів;

- необхідністю вдосконалення способів перетворення структури об'єкту з метою успішного та ефективного його розвитку, що потребує в містобудівній науці опрацювання наукових підходів та методологічних обґрунтувань.

Теоретичною та методологічною базою дослідження є фундаментальні праці щодо розвитку архітектури та міст: О.Е. Гутнов (1984) – виявив еволюційні кроки у розвитку міського середовища та зміни у функціонально-планувальній структурі території; Ю.М. Білоконь (2003), М.М. Габрель (2002) дослідили питання регіонального розвитку та обґрунтували перспективний розвиток значніших міст, регіональних центрів у системі розселення, у т.ч. м. Львова; Б.С. Черкес (2006) - визначив архітектурно-планувальні закономірності у пошуках національної ідентичності; М.В. Бевз (2008) – висвітлив поняття регенерації містобудівних пам'яткових комплексів.

Класики архітектурної теорії А.В. Бунін (1979), Т.Ф. Саваренська (1979), Л. Мамфорд (1968), Л. Беневоло (1979), П. Лаведан (1952), Е.Дж. Хобсбавм (1996) – висвітлювали роль промисловості у контексті історичного розвитку міст; М.М. Дьомін (1991), В.В. Товбич (2007), З.М. Яргіна (1984) – розглядали розвиток міст як систем та принципи формування міських структур; І.М. Смоляр (1973),

І.В. Русанова (2015) – виявили якісні характеристики формування та розвитку соціалістичного міста. Невід’ємною теоретичною базою для цього дослідження є роботи, присвячені раціональній загально державній та регіональній організації територій промислових об’єктів представлені в ряді праць економ-географів: Е.Б Алаєва (1983); М.М. Колосовського (1969), А.Т. Хрущова (1968).

Архітектурно-містобудівні та типологічні аспекти формування промислових об’єктів періоду соціалізму розглядалися в роботах: В.В. Блохіна (1977) – виявив закономірності формування промислових об’єктів; С.В. Дяткова (2006), Л.Ф. Шубина (1986) – архітектурно-конструктивні прийоми формування промислових будівель та споруд; С.В. Демидова (1984), Н.Н. Кіма (1979), А.А. Хрустальова (1984) – прийоми розташування та компонування промислових територій в структурі міста, класифікації промислових територій та можливості їхнього подальшого розвитку; А.Ю. Ілгунаса та А.М. Рудницького (1983) – проблеми розвитку промислових територій у структурі історично-сформованого міста.

Сучасні напрямки розвитку промисловості, науково-обґрунтовані основи розвитку промисловості в Україні, у т.ч. повторного використання та реорганізації територій промислових об’єктів з’явилися на початку 2000 рр. після закінчення зтяжної кризи 1990-их. В.І. Вершинін (2007) – досліджував еволюцію промислової архітектури під впливом функціональних, естетичних, містобудівних чинників; архітектурні принципи реабілітації промислових споруд визначили С.О. Іванов-Костецький (2011), О.А. Попова (2014), Ю.О. Супрунович (2007). Вплив містобудівних та соціально-економічних умов на процеси реструктуризації промислової зони значнішого міста розглянено в працях Ю.І. Криворучка (2013); Б.С. Посацького (2008), Т.М. Мазур (2012), Є.І. Король (2012); містобудівні аспекти реструктуризації територій промислових об’єктів розглядаються у працях С.П. Бірюк (2013), Ю.В. Лубенченко (2009), Г.П. Петришин (2012), А. М. Плешкановської (2013). Еколого-містобудівні та естетичні аспекти реорганізації територій промислових об’єктів досліджені в працях С.П. Цигичко (2007). Економічні аспекти розвитку територій промислових об’єктів досліджені в роботах: Б.М. Данилишина (2008), О.А. Довгаль (2012), М.В. Гомонай-Стрижко (2008), В.І. Захарченка (2006), Л.І. Федулової (2006); Т.В. Руденко (2013) - розробив рекомендації щодо вдосконалення архітектурно-планувальної та функціонально-просторової організації окремих типів підприємств в умовах сучасного будівництва.

Серед іноземних дослідників тематиці розвитку та реструктуризації територій промислових об’єктів присвячені праці: В.Ф. Agueda (2014), N. Bartošová (2013), A. Gil, N. Juzwa, A. Sulimowska-Ocierka та A. Witczek (2010), J. B. Hollander, N. G. Kirkwood та J. L. Gold (2010), M. Huculak (2010), W. Jarczewski (2010), A.D. Loney (2008). Важливими також є численні опрацьовані стратегії розвитку міст.

Мета дослідження – виявити передумови, дослідити характеристики та розробити прийоми функціонально-планувальної реструктуризації¹ територій промислових об’єктів у процесі архітектурно-містобудівної інтеграції міста.

¹ *Реструктуризація* – термін, який складається із двох складових: префікса «р» (від лат. re – префікс, що означає зворотну або повторну дію) та «структуризація» – процес формування структури (від лат. structura – побудова, розміщення, від struo – будує, зводжу). Термін означає – зміну структури. (Сл.

Завдання дослідження:

1. Узагальнити результати попередніх досліджень і практики організації територій промислових об'єктів; уточнити архітектурно-містобудівний зміст поняття реструктуризація.

2. Виявити різногалузеві теоретичні підходи та передумови реструктуризації територій промислових об'єктів міста в умовах їхнього переходу від монофункційного використання до поліфункційного.

3. Розробити методiku архітектурно-містобудівного дослідження функціонально-планувальної реструктуризації територій промислових об'єктів міста.

4. Дослідити потенційні можливості територій промислових об'єктів у формуванні нової стратегії розвитку міста.

5. Визначити особливості та розробити прийоми функціонально-планувальної реструктуризації територій промислових об'єктів міста.

6. Сформулювати практичні рекомендації функціонально-планувальної реструктуризації територій промислових об'єктів міста.

Об'єкт дослідження – території промислових об'єктів із частково або повністю втраченою промисловою функцією.

Предмет дослідження – характеристики та прийоми функціонально-планувальної реструктуризації територій промислових об'єктів у міському середовищі.

Межі дослідження: теоретично-порівняльними дослідженнями були охоплені знакові об'єкти, які сформувались на зламі 20-21 ст. у результаті функціонально-планувальних змін територій промислових об'єктів. Експериментально-спеціальні дослідження виконувалися на прикладі м. Львова².

Методи дослідження: Дослідження виконувалися на двох рівнях: емпіричному та теоретичному. Емпіричні: спостереження, натурні обстеження (аналіз наявного стану та фотофіксація). Теоретичні: контент-аналіз та історичний аналіз (аналіз містобудівних та економічних концепцій); метод моделювання та застосування графічних моделей для аналізу емпіричного матеріалу; композиційний та функціональний аналіз (виявлення особливостей 12 територій промислових об'єктів у Львові, які є найбільш інвестиційно привабливі); метод порівняльного аналізу (порівняння процесу реструктуризації вибраних територій промислових об'єктів у містах Західної Європи та України); метод термінологічного аналізу (формування словника із термінами по відношенню до територій промислових

іншомовних слів, Київ, 1974. // за ред. О.С. Мельничук). *Функціонально-планувальна реструктуризація територій промислових об'єктів* – це містобудівні заходи, спрямовані на часткове або повне перетворення планувальної і функціональної структури території промислових об'єктів з метою цілісного та збалансованого розвитку міста (визначення запропоноване автором).

² Території промислових об'єктів Львова: ЗАТ «ЛЗТА» (вул. Героїв УПА); ВО «Мехсклозавод» (вул. Шевченка); ВАТ «Львівський мотозавод» (вул. Городоцька); ВАТ «Львівський завод автотранспорту» (вул. Шевченка); ДП «Полярон» (вул. Угорська); ВАТ «Львівський завод біофізичних приладів» (вул. Курмановича); ВАТ «Львівський завод комунального устаткування» (вул. Довга); ВАТ «Кінескоп» (вул. Героїв УПА); ВАТ «Кінескоп» (вул. Садова); ВАТ «Конвеєр» (вул. Шевченка); ВАТ Завод газової апаратури (вул. Газова); ЗАТ «Львівський м'ясокомбінат (вул. Промислова).

об'єктів); метод картографічного аналізу (аналіз генеральних планів та містобудівних обґрунтувань змін цільового призначення. у Львові виявлено 120 територій, які потребують реструктуризації, а детально були проаналізовані 12 з них); метод статистичного аналізу (використання опублікованих матеріалів Державної служби статистики України для визначення динаміки змін виробництва за 2010-2016 рр.); системний аналіз (систематизація отриманих результатів дослідження).

Гіпотеза дослідження полягає у тому, що в умовах розвитку міст ТПО³ становлять резерв для подальшого збалансованого розвитку, а застосування функціонально-планувальної реструктуризації повинне забезпечувати формування цілісної архітектурно-планувальної структури міста.

Наукова новизна одержаних результатів дисертації полягає у:

- уточненні терміну «реструктуризація» в теорії архітектури та містобудування;

- виявленні теоретичних основ реорганізації територій промислових об'єктів в умовах інтеграції та поліфункційного розвитку міста;

- закладенні наукової бази для досліджень формування збалансованої архітектурно-планувальної структури в умовах динамічного розвитку міст, шляхом включення в неї територій промислових об'єктів;

- визначенні особливостей реструктуризації територій промислових об'єктів міст Західної Європи та України та їхнього значення й роль у розвитку міст та регіонів;

- розробленні прийомів та формулюванні рекомендацій функціонально-планувальної реструктуризації територій промислових об'єктів міста.

Практичне значення. У роботі досліджені напрямки розвитку територій промислових об'єктів, які перебувають у стані занепаду, нецільового використання або стихійного загосподарювання, шляхом функціонально-планувальної реструктуризації. Запропоновані прийоми перетворення деградованих територій дозволяють повернути їх до функціонування, розвинути їх та включити до творення повноцінного міського середовища.

Апробація. Основні результати авторка висвітлила на 73 науково-практичній конференції (Київ, КНУБА, 2012), науково-практичній конференції «Розвиток і реконструкція територіальних систем і населених місць регіону Західної України» (Львів, 2012) [8], міжнародній конференції «Креативний урбанізм» (Львів, 2013) [9] та 26 науковій сесії товариства ім. Шевченка (Львів, 2015 р.). Також результати досліджень описані у публікаціях, висвітлені на науково-методичних семінарах, у курсовому та дипломному проектуванні кафедри містобудування Національного університету «Львівська політехніка».

Публікації. Основні результати дисертації опубліковані у 9 працях, з них: 4 статті у наукових фахових виданнях України [2, 3, 4, 5]; 1 стаття у закордонному науковому періодичному виданні [6], згідно міжнародного стандарту e-ISSN 2391-7725 | ISSN 1895-3247 та внесеного до науково метричних баз даних й індексованого

³ Надалі в тексті визначення «територія промислового об'єкта» використовуватиметься як ТПО.

у: ARIANTA, BazTech, BAZY BN, CEON, ICI Journals Master List, PBN; 1 розділ наукової монографії [1]; 2 тези конференцій [8, 9], 1 публікація - в іншому виданні [7]. У публікаціях, написаних у співавторстві із к.арх., доц. Т.М. Мазур, Є.І. Король: [2, с.4-6]; [7, с. 52-53]; [8, с.25] особистий внесок здобувача полягає у виконанні дослідження засад реструктуризації виробництва м. Львова, аналізі термінологічних відмінностей. Також у співавторстві із к. арх., доц. І.В. Русановою [4, с. 152-154]; [5, с. 118-120] виконано натурні обстеження та аналіз територій промислових об'єктів, зокрема їхньої реструктуризації у програмі ревіталізації району «Підзамче» у Львові.

Структура роботи:

Дисертація складається із вступу, п'ятох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Результати дослідження викладені на 273 сторінках, включаючи 170 сторінок основного тексту, 22 ілюстрацій, 28 таблиць, 3 додатки, список використаної літератури із 205 позицій на 22 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, завдання та методи дослідження, обґрунтовано наукову новизну й практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі *«Теоретичні основи і передумови формування та реструктуризації територій промислових об'єктів міста»* визначені та проаналізовані основні містобудівні та економічні теорії і концепції становлення та розвитку ТПО у місті; формування міста під впливом розвитку промислових об'єктів; нормативно-правові засади організації ТПО в місті.

У підрозділі 1.1 *«Становлення містобудівних теорій в контексті розвитку промислового виробництва»* проаналізовані основні містобудівні теорії та концепції розвитку територій промислових об'єктів та визначено їхню роль у розвитку планувальної структури західноєвропейських міст кін. 19 – сер. 20 століть. Від 19 ст. ремісниче виробництво змінилося на великомасштабне, більш ресурсозатратне та трудомістке, що задало новий напрям розвитку міст.

Наступним етапом в організації територій промислових об'єктів став перехід до *автоматизації, роботизації, підвищення наукомісткості, інноваційності виробничого процесу, зменшення ресурсних витрат, екологізації*. Сучасна теорія урбаністики в контексті розвитку промислової функції базується на численних концепціях, сформованих у кін. 19 – поч. 20 століть під впливом індустріальної революції. Ключовими з них є праці урбаністів та економістів: А. Соріо-і-Мата (*«Лінійне місто»*, 1884 р.), Е. Говард (*концепція «Місто-сад»*, 1898 р.), Т. Гарньє (*«Промислове місто»*, 1901-1904), П. Аберкромбі (*організація території Донкастерського кам'яновугільного басейну*, 1922-1925 рр.), М. Мілютін (*«Лінійне місто»*, 1930 р.), Й. Тюнен (*«Ізольоване місто»*, 1826 р.), А.Вебер (*«теорія штандортів»*, 1909), В. Кристаллер (*«просторова організація господарства»*, 1933 р.), А. Льюїс (*«центральних місць»*, 1940 р.), які базуються на еволюційних процесах розвитку міста.

У підрозділі 1.2 *«Теоретичні засади організації територій промислових об'єктів міст при соціалістичному способі виробництва»* розглядаються основні

засади та нормативні документи, що відповідають за організацію ТПО, які були розроблені радянськими вченими у середині 20 ст. Надалі ці засади були покладені в основу нормативно-правових документів незалежної України і частково доповнюються в наш час.

Проведено аналіз і встановлено планувальні та функціональні характеристики формування та розвитку ТПО в підрадянський період. Основними чинниками розміщення та формування нових ТПО були: сприятливі природно-кліматичні умови; близькість до ресурсних джерел енергії та районів споживання продукції; зосередження трудових ресурсів; близькість до транспортних вузлів. Транспортна мережа була ключовим чинником розвитку промисловості нових монофункційних міст.

У підрозділі 1.3 «Проблеми функціонування територій промислових об'єктів в сучасних умовах міста» розглянутий стан та напрямки досліджень, пов'язаних із ТПО міст та її функціонально-планувальної реструктуризації, наукові підходи та виявлено сукупність термінів, які окреслюють процеси змін ТПО: *адаптація, консервація, модернізація, музеєфікація, реабілітація, ревіталізація, регенерація, реконструкція, реновація, реорганізація, реставрація, реструктуризація, трансформація, зміна цільового призначення.*

Джерельною базою дослідження теперішнього стану ТПО стали статистичні збірники, довідники, матеріали ЗМІ, інтернет-ресурси, чинні законодавчі акти України, програми місцевого значення, регіональні та місцеві програми міського розвитку, містобудівна та проектна документація щодо розвитку ТПО Львова, надані Львівською міською радою, фотофіксація та натурні дослідження, здійснені автором. Ці матеріали дали змогу сформулювати теоретичну та методологічну базу для вирішення поставлених завдань.

У підрозділі 1.4 «Передумови реструктуризації територій промислових об'єктів міст» визначені та згруповані основні передумови процесу реструктуризації ТПО: *містобудівні (на рівні міста - послідовні еволюційні процеси розвитку міст; на рівні промислових територій та зон - зміна структури та форм території); соціально-економічні зміни (загально-економічні зміни; зміна характеру праці та виду виробництва; ріст ролі соціуму); культурологічні (традиція місця та формування культурних артефактів; вибір характеру змін (збереження, відтворення, поєднання минулого та теперішнього); екологічні (екологізація та інноваційність); часові (адаптивність; етапи та механізм впровадження реструктуризації).*

У другому розділі «**Методика проведення дослідження реструктуризації територій промислових об'єктів**» викладено наукові методи дослідження та враховані міждисциплінарні аспекти реструктуризації.

У підрозділі 2.1 «*Методи дослідження територій промислових об'єктів*» дослідження опираються на теоретичні аспекти дослідження міста як системи. В праці використані методи двох рівнів дослідження: емпіричний та теоретичний. З емпіричних це: спостереження та візуальні обстеження, за допомогою яких проведено натурні дослідження та аналіз існуючої ситуації ТПО. З теоретичних методів дослідження застосовували: історичний аналіз та методи: моделювання; композиційний та функціональний аналіз; порівняльний аналіз; термінологічний аналіз; картографічний аналіз; статистичний аналіз, як завершення системний

аналіз. Розгляд історичних джерел виявив закономірності зародження, розвитку, занепаду ТПО та передумови їхньої реструктуризації. Розглядалися містобудівні, економічні теорії та концепції розвитку ТПО у структурі міста та розселення. Для опису формування ТПО у структурі міста і їхніх взаємозв'язків із оточенням застосовувалися графічні моделі. Проведено аналіз композиційних та функціональних засад формування ТПО у структурі міста. Шляхом порівняльного аналізу виділено особливості процесу реструктуризації ТПО у містах Західної Європи та України (на Заході – процес переходу від індустріального до постіндустріального періоду спричинений еволюційно-технічним розвитком, у країнах колишнього радянського простору – революційним та динамічним). Вивчено понятійний апарат та проведена систематизація термінів дотичних до предмету дослідження. Виконано порівняння використання та стану 120 ТПО у генеральних планах м. Львова 1993 р. та 2010 р. Системний підхід дозволив виконати комплексне дослідження ТПО як частини містобудівної системи, що дало змогу синтезувати спостереження та результати праці вчених із різних наукових галузей (містобудування, економіка, екологія, економ-географія, соціологія).

У підрозділі 2.2 *«Методика дослідження реструктуризації територій промислових об'єктів міст»* побудована послідовність дослідження. Поетапність дослідження основана на постановці тематики, обґрунтуванні теми, формулюванні мети та завдань дослідження та послідовному аналізі територій промислових об'єктів за схемою: загальна інформація про об'єкт, характеристика об'єкта (аналіз якісних, кількісних та структурних показників об'єкта); 12 територій промислових об'єктів Львова були детально проаналізовані. Дослідження завершувались узагальненням результатів та виведенням загальних висновків із формулюванням рекомендацій.

У підрозділі 2.3 *«Міждисциплінарні дослідження реструктуризації територій промислових об'єктів міст»* проаналізовані процеси реструктуризації ТПО у контексті таких суміжних галузей наук, як економіка, екологія, соціологія, економ-географія, культурологія. Міждисциплінарний підхід включає: *містобудівний аспект; культурологічний аспект; екологічний аспект; соціально-економічний аспект*. Також слід враховувати часові трансформації: адаптативність, розвиток, циклічність та еволюцію.

У третьому розділі **«Особливості реструктуризації територій промислових об'єктів міст Західної Європи та України»** представлено та проаналізовано закордонний та український досвід реструктуризації ТПО та визначені особливості їхнього розвитку.

У підрозділі 3.1 *«Досвід реструктуризації територій промислових об'єктів міст Західної Європи»* здійснений аналіз знакових ТПО починаючи із періоду формування через час занепаду до впровадження концепцій реструктуризації. Аналіз відбувався за наступними показниками: *кількісними* (площа території, кількість працівників, вкладені інвестиції); *якісними* (функціональне наповнення, якість середовища, громадська активність); *структурними* (зміна структури, комунікаційної системи) та *часовими характеристиками* (поетапність процесу реструктуризації). Аналіз дав змогу зробити висновки щодо кожного прикладу зокрема та узагальнити основні напрямки реструктуризації ТПО міст країн Західної

Європи, виявити перешкоди в процесі впровадження та основні методи, які були застосовані впродовж реалізації цих проектів. Виявлено важливу роль новостворених об'єктів у метрополізації значніших міст та їхню роль в об'єднаній Європі.

У підрозділі 3.2 «*Стан реструктуризації територій промислових об'єктів міст України*» описані реалізовані приклади реструктуризації ТПО міст України, концептуально-пошукові проекти та результати міжнародної співпраці. Кількість реалізованих проектів реструктуризації ТПО у містах України значно менша, ніж за кордоном, але перспективність їхнього розвитку передбачена та засвідчена документами про стратегічний розвиток міст. ТПО найчастіше розвивають у напрямку нагальних потреб міста без врахування стратегії. Частка промислової функції у генеральних планах міст України зменшується. Простежується слабка інтеграція реструктуризованих ТПО із навколишніми територіями.

У підрозділі 3.3 «*Архітектурно-містобудівні особливості реструктуризації територій промислових об'єктів міст*» після проведеного порівняльного аналізу процесів реструктуризації ТПО міст Західної Європи та України виявлені такі особливості: для Західних країн розроблення державних програм розвитку ТПО та державний контроль за їхнім дотриманням; аналітичний підхід до пошуку концепції; «індивідуальність» кожного об'єкту та підпорядкування територіальним та національним особливостям; співпраця із громадськістю; збереження виробничої бази; створення нових місць прикладення праці; створення «бренду» реструктуризованого ТПО. У праці розглядалися значимі проекти⁴ міст Західної Європи. В Україні генеральні плани міст передбачають напрямки розвитку та реорганізації ТПО, проте імпульсом реструктуризації ТПО стають громадські ініціативи та приватні інвестори, але останні розглядають ТПО для економічної вигоди, що спричиняє хаотичну реструктуризацію.

У четвертому розділі «**Формування територій промислових об'єктів міста та їхня реструктуризація (на прикладі міста Львова)**» представлені особливості розвитку промисловості значнішого міста Львова. Львів є результатом поєднання концепцій західних країн (часи панування Речі Посполитої, Австро-Угорщини до 1918), Польщі міжвоєнного періоду 1918-1939 рр. та радянських підходів формування міста (1944-1990 рр.). У Львові західні доктрини формування та розвитку ТПО притаманні історичній та серединній частині міста (історичний ареал міста), що диктує підвищені якісно-відмінні вимоги до трансформацій, а вплив підрадянського періоду прочитується на периферійних територіях міста.

У підрозділі 4.1 «*Зміни та розвиток територій промислових об'єктів у структурі м. Львова*» представлені історичні аспекти розвитку промисловості Львова, аналіз статистичних даних розвитку ТПО впродовж 2010-2016 рр., програми розвитку міста та ТПО, здійснено аналіз містобудівних концепцій та пропозиції щодо ТПО у генеральних планах 1993 та 2010 рр.

Наприкінці 19 – поч. 20 століть промислове виробництво мало скромні

⁴ Докленд у м. Лондоні (Великобританія); Емшер парк в долині Рурського кам'яновугільного басейну (Німеччина); Norra Älvstraden у м. Гетеборг (Швеція); Парк Націй у м. Лісабон (Португалія); прибережна зона р. Сени у м. Париж (Франція); район Шпандау у м. Берлін (Німеччина); територія "Am Borsigturm" у м. Берлін (Німеччина); газометри у м. Відень (Австрія); район Plagwitz у м. Ляйпціг (Німеччина).

масштаби. Після завершення другої світової війни, радянська влада визначила індустріальний напрямок розвитку Західного регіону із центром у Львові. В цей час зросла кількість нових промислових об'єктів та кількість зайнятих на них мешканців міста та розвинулась Львівська агломерація. Промисловість Львова була репрезентована інтелектуально місткими галузями приладо- та машинобудування.

Станом на початок 1990 року, згідно із генеральним планом міста, промислові території займали 40% від загальної площі міста. Починаючи з 1991 р. після переходу від планової до ринкової економіки припинили діяльність крупні промислові підприємства, а більшість мешканців міста втратила місця прикладення праці.

Автором проаналізоване містобудівне розміщення, функціональне використання та динаміка розвитку ТПО у структурі Львова за роки незалежності. У результаті дослідження виявлене зменшення промислової функції у місті. Вивільнені території змінюються шляхом їхньої забудови: житловими, торгівельними комплексами тощо. Реалізовані трансформації ТПО спричиняють дисбаланс у формуванні просторово-планувальної структури міста.

У підрозділі 4.2 «Реструктуризація територій промислових об'єктів у сучасних умовах міста» на базі містобудівних обґрунтувань зміни цільового призначення ТПО, наданих Львівською міською радою, досліджено 12 ТПО, представлена їхня функціонально-планувальна організація.

За результатами досліджень, простежується відсутність прогресивних масштабних містобудівних проектів реструктуризації. Натомість переважають повна або часткова закритість територій, високий рівень фрагментації та наступної приватизації під різне цільове використання. У зв'язку з закритістю ТПО (приватна власність) процеси трансформації територій з боку влади не контролюються. Інфраструктура, що раніше працювала як єдина система, руйнується та організовується без бачення цілісної картини розвитку території як складової міста. Виявлені численні конфлікти між офіційною документацією (генеральним планом міста) та реальним використанням територій.

Необхідним є розроблення стратегічного плану розвитку території та послідовності його реалізації, оскільки ТПО є резервними територіями для створення нового образу міста та підвищення його статусу.

У підрозділі 4.3 «Містобудівні особливості реструктуризації територій промислових об'єктів м. Львова» після проведення аналізу вибраних ТПО, визначені особливості їхньої реструктуризації. Запропоноване визначення потенціалу ТПО за здатністю до реструктуризації в підпорядкуванні різним ієрархічним рівням: на рівні міста, району та окремої промислової території. На рівні міста спостерігається залежність розвитку ТПО від транспортної доступності та наближеності до загальноміського центру. На рівні району: функція сусідніх територій та на рівні самої території: сформована планувальна структура, наявне функціональне використання, наявні інженерні мережі, форма власності та кількість власників.

Запропонований умовний розрахунок потенціалу, метою якого є показати, що при забезпеченні описаних умов на рівні >50%, ТПО визначається як така, яка має достатньо підстав для подальшої їхньої реструктуризації.

У п'ятому розділі «Прийоми реструктуризації територій промислових

об'єктів міста» на базі проаналізованого матеріалу сформульовані прийоми та рекомендації реструктуризації ТПО.

У підрозділі 5.1 «*Чинники реструктуризації території промислових об'єктів міста*» виявлені чинники розвитку виробництва й трансформації промислових територій міст України та у європейській практиці:

- **містобудівний:** вплив на ТПО розміщення у структурі міста, їхньої віддаленості від центральної частини міста та транспортних вузлів, транспортної доступності; функціонального використання середовища; сформованої функціонально-планувальної структури ТПО;

- **історико-культурний:** наявність визначальних для території ознак культурологічної та історичної значимості: • збереження значення в структурі міста; • збереження планувальної структури території; • збереження окремих груп чи будівель культурного та історичного значення; • збереження «пам'яті місця» (пам'ять про промислову специфіку території та міста);

- **наявність природних та економічних ресурсів території:** цінні природні ландшафти та об'єкти (водойми, зелені масиви тощо); сформовані виробничою діяльністю людини економічні ресурси (засоби виробництва, інженерне обладнання (електрика (потужність), водопостачання, водовідведення та ін.);

- **екологічний:** екологічний стан ТПО та ступінь забруднення шкідливими речовинами;

- **економічний:** передбачене використання ТПО у стратегіях розвитку міста та економічна доцільність зміни чи збереження промислової функції;

- **соціальний:** співпраця з громадою міста під час реструктуризації; її навчання щодо доцільності реалізації запропонованого напрямку розвитку ТПО;

- **інноваційний розвиток:** постійне технологічне оновлення виробництва, перехід на екологічні та менш енергозатратні механізми виробництва;

- **поетапність реалізації реструктуризації:** врахування масштабів реструктуризації ТПО (часових, фінансових тощо) та поетапне впровадження проектних пропозицій.

У підрозділі 5.2 «*Архітектурно-містобудівні прийоми реструктуризації території промислового об'єкта*» сформульовані та представлені прийоми функціонально-планувальної реструктуризації: **I прийом** – збереження функціонального призначення території промислового об'єкта; **II прийом** – часткове збереження функціонального призначення території промислового об'єкта; **III прийом** – зміна функціонального призначення території промислового об'єкта. Ці прийоми дають змогу інтегрувати територію промислового об'єкта в міську планувальну структуру та створити поліфункційне міське середовище. Необхідно врахувати характер об'єкта та його історичне походження. В залежності від розміщення в структурі міста об'єкт набуває планувальної відкритості (у центральній частині міста – формування відкритого середовища, у серединній (історичний ареал) – напівзакритий; у периферійній зоні – закритий. *Засоби реалізації I прийому:* збереження закритого середовища; виділення каркасу планувальної структури ТПО для його подальшого розвитку та доповнення; виділення забудови для перепрофілювання під нові промислові функції. *Засоби реалізації II прийому:* 1) при наявності цінної архітектурно-містобудівної спадщини:

часткова інтеграція та формування напівзакритого середовища для збереження промислової функції; збереження архітектурних, містобудівних, культурних та історичних артефактів; на території збереженої промисловості - розвиток планувальної структури; 2) при наявності капітальної забудови: часткова інтеграція та формування напівзакритого середовища для збереження промислової функції; адаптація стабільних елементів, які підкреслюють тривалу промислову функцію об'єкта під інші функції; на території збереженої промисловості - розвиток планувальної структури. *Засоби реалізації III прийому*: повна інтеграція та формування відкритого середовища; розвиток нової планувальної структури, яка враховує навколишній планувальний каркас; формування нового образу та функцій для міста (рис.1,2).

У підрозділі 5.3 «Рекомендації реструктуризації території промислових об'єктів» запропоновані рекомендації функціонально-планувальної реструктуризації щодо напрямків ТПО (рис.3):

1) для формування архітектурно-планувальної структури ТПО – рекомендовано забезпечити впорядкованість елементів планувальної структури території; формування ієрархічності елементів планувальної структури; взаємозв'язок природних та антропогенних елементів, які формують цілісність території загалом; інтенсифікація території (збільшення щільності ТПО); гнучкість планувальної структури (можливість внесення змін, які відповідають вимогам часу).

2) для просторово-функціональної організації ТПО – рекомендовано дотримуватись співрозмірності функціонального навантаження ТПО (збалансованість між набором функцій території); адаптативність (здатність до функціонального перепрофілювання згідно із вимогами часу).

3) для забезпечення екологічного стану ТПО: а) рекомендовано дотримуватись балансу між природними і антропогенними елементами; б) попередня санація території шляхом очищення природних елементів території (грунту, води, біологічного різноманіття, будівель та споруд (за умов їхнього збереження)).

4) для збереження виявлених архітектурних і культурних пам'яток та капітальної забудови – при умові наявності матеріальних (цінна історична забудова, планувальна структура території, пам'ятні технології виробництва) або нематеріальних цінностей ТПО («пам'ять місця» - шляхом встановлення інформаційних таблиць про промислове минуле території, відтворення індустріального минулого у новому образі ТПО).

Запропонований алгоритм упровадження реструктуризації ТПО. Перший етап реалізації: *внесення розділу про реструктуризацію ТПО у стратегію розвитку міста*. На підставі затвердженої стратегії розвитку реструктуризація має увійти до генерального плану міста. Завершальним етапом є *розроблення проекту функціонально-планувальної реструктуризації визначеної ТПО*. Цей алгоритм базується на основі підписаних Україною міжнародних конвенцій, хартій та законів: Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020" (від 12.01.2015); Міжнародна Енергетична Хартія (2015); Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» (від 21.12.2010) тощо.

НАПРЯМКИ ПЕРЕДПРОЕКТНОГО АНАЛІЗУ ТЕРИТОРІЙ ПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТІВ

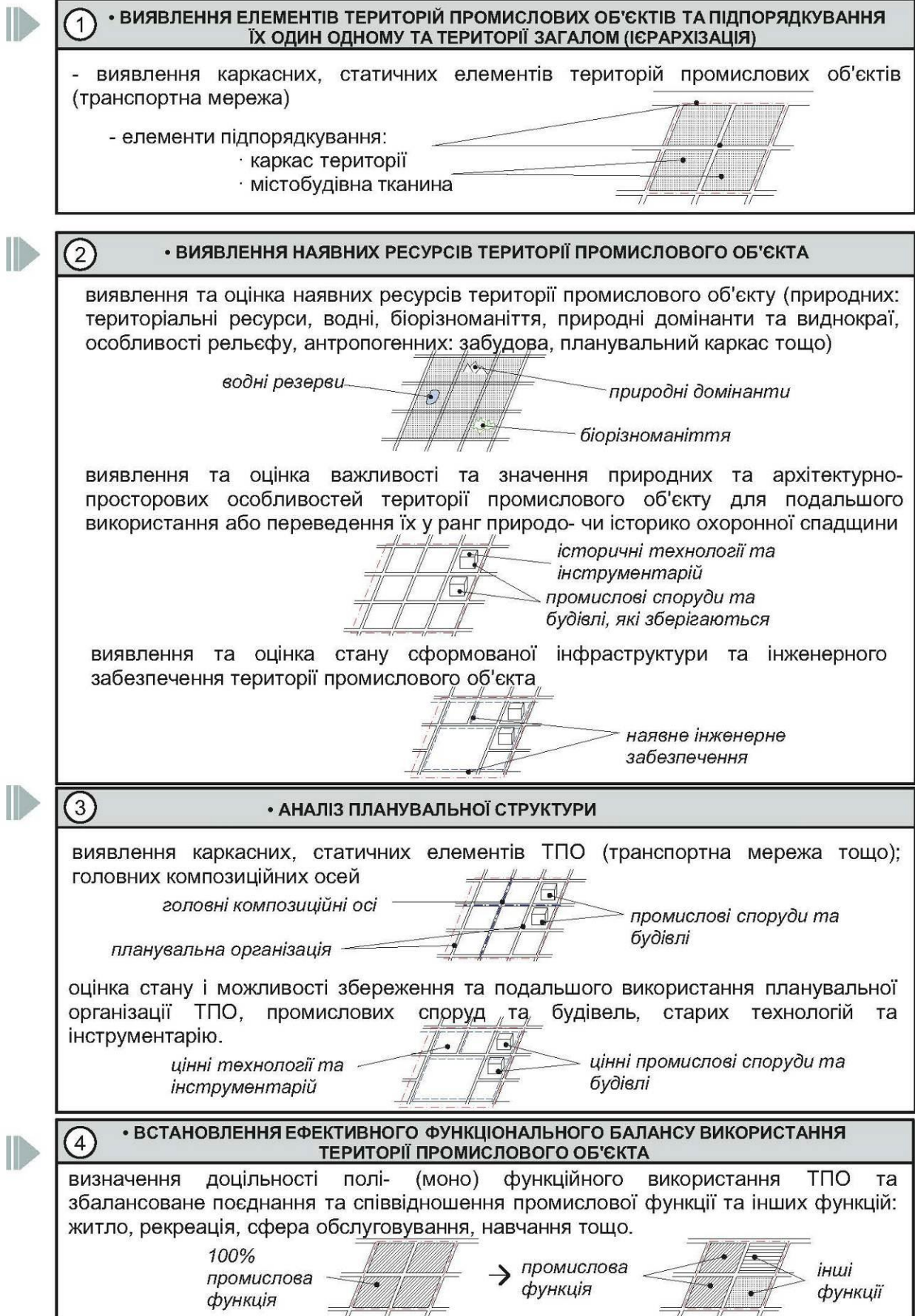

Рис. 1. Напрямки передпроектного аналізу територій промислових об'єктів

**ПРИЙОМИ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ
ТЕРИТОРІЙ ПРОМИСЛОВИХ ОБ'ЄКТІВ**

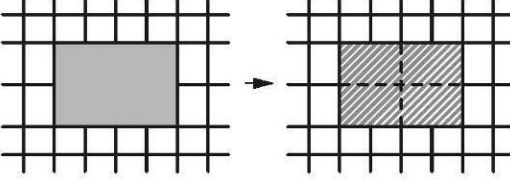
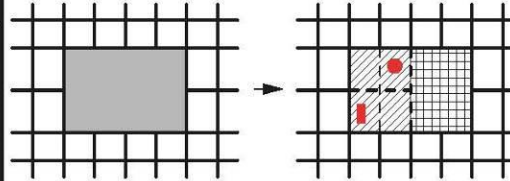
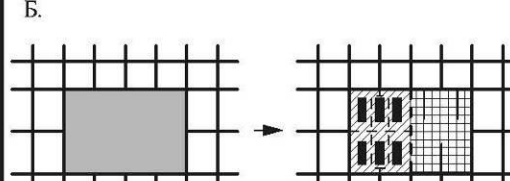
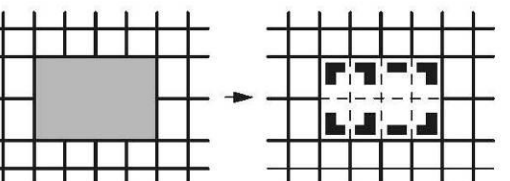
ПРИЙОМИ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ	ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНО-МІСТОБУДІВНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ МІСТА	ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ
<p align="center"><u>I ПРИЙОМ</u></p> <p align="center">ЗБЕРЕЖЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ПРОМИСЛОВОГО ОБ'ЄКТА</p>	 <p align="center">- Приклади: ВАТ «Львівський завод біофізичних приладів» (вул. Курмановича); ВАТ «Львівський мотозавод» (вул. Городоцька)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - збереження закритого середовища - виділення каркасу планувальної структури ТПО для його подальшого розвитку та доповнення - виділення забудови для перепрофілювання під нові промислові функції
<p align="center"><u>II ПРИЙОМ</u></p> <p align="center">ЧАСТКОВЕ ЗБЕРЕЖЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ПРОМИСЛОВОГО ОБ'ЄКТА</p>	<p align="center">А.</p> <p align="center">Приклади: ВАТ «Кінескоп» (вул. Героїв УПА)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - часткова інтеграція та формування напівзакритого середовища для збереження промислової функції - збереження архітектурних, містобудівних, культурних та історичних артефактів - на території збереженої промисловості - розвиток планувальної структури
	<p align="center">Б.</p> <p align="center">Приклади: ДП «Полярон» (вул. Угорська)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - часткова інтеграція та формування напівзакритого середовища для збереження промислової функції - адаптація стабільних елементів, які підкреслюють тривалу промислову функцію об'єкта під інші функції - на території збереженої промисловості - розвиток планувальної структури
<p align="center"><u>III ПРИЙОМ</u></p> <p align="center">ЗМІНА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ПРОМИСЛОВОГО ОБ'ЄКТА</p>	 <p align="center">Приклади: ВО «Мехсклозавод» (вул. Шевченка)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - повна інтеграція та формування відкритого середовища - розвиток нової планувальної структури, яка враховує навколишній планувальний каркас - формування нового образу та функцій для міста

Рис 2. Прийоми реструктуризації територій промислових об'єктів

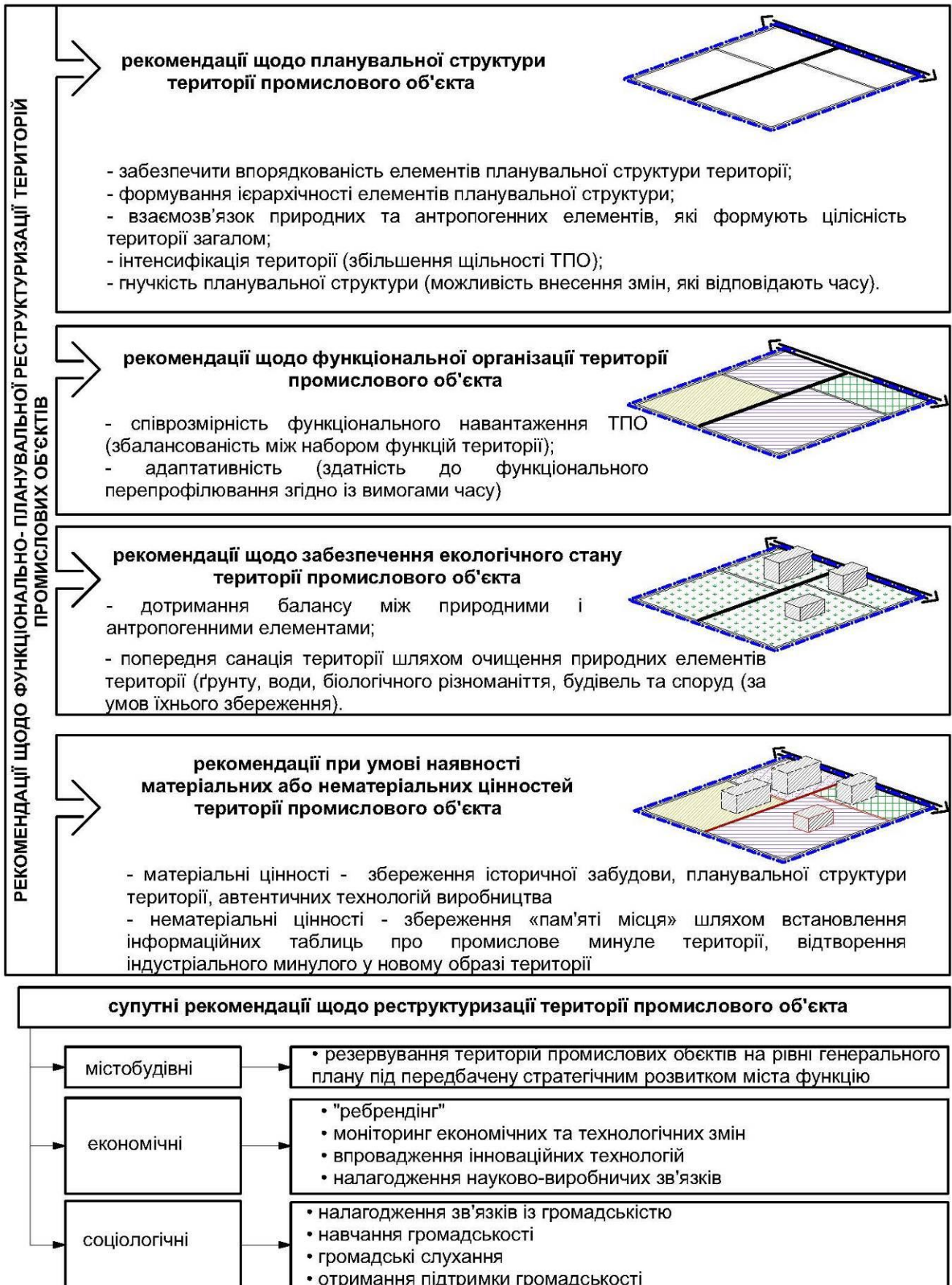

Рис. 3. Рекомендації функціонально-планувальної реструктуризації територій промислових об'єктів

ВИСНОВКИ

Розкрито актуальність розгляду територій промислових об'єктів як резерву для подальшої функціонально-планувальної інтеграції та збалансованого архітектурно-просторового розвитку міст. У роботі узагальнені теоретичні підходи та вирішені завдання щодо реструктуризації територій промислових об'єктів міст України (на прикладі м. Львова).

У результаті проведеного дослідження отримано:

1. Узагальнені результати попередніх досліджень і міждисциплінарні підходи до організації ТПО. Представлені та проаналізовані містобудівні концепції формування та розвитку ТПО як окремої складової міста. Технологічні зміни впродовж історії вплинули не тільки на формування функціонально-планувальної структури міста, але й на розуміння самого поняття «місто» за його функціональною ознакою (промислове місто, розумне місто тощо). Запропоновано модель розвитку ТПО як поєднання західноєвропейських підходів та переоцінки спадщини індустріалізації періоду СРСР у формуванні міста.

2. Виявлені теоретичні передумови реструктуризації ТПО міста: *архітектурно-містобудівні* (ієрархічність реструктуризації, метрополітальність; комунікативність; призначення території; досягнення територіальної цілісності; різноманіття; виробнича база; якість середовища); *соціально-економічні* (комплексна державна промислова політика; галузі промисловості державного рівня; зміна виду виробництва; місця праці; інвестори; громадськість; тристороння співпраця); *екологічні* (очищення промислових територій; інноваційні екологічні технології; підтримання екологічного стану); *культурологічні* (виявлення та збереження історико- культурної спадщини; виявлення та збереження фактури міста та фактури промислових зон і територій; спосіб використання промислових територій; спосіб реалізації реструктуризації промислових територій); *часові* (адаптивність, часова гнучкість об'єктів; передбачення можливостей змін у процесі реструктуризації; поетапне введення в експлуатацію реструктуризованих ТПО).

3. Методика дослідження ґрунтується на архітектурно-містобудівних підходах та загальнонаукових і прикладних методах дослідження, які поділяються на емпіричний та теоретичний рівні. До емпіричних входили: спостереження та візуальні обстеження, за допомогою яких було здійснено натурні дослідження, аналіз існуючої ситуації та потенціал розвитку територій промислових об'єктів. До теоретичних методів дослідження входили: історичний аналіз; метод моделювання; композиційний та функціональний аналіз; метод порівняльного аналізу; метод термінологічного аналізу; метод картографічного аналізу; метод статистичного аналізу; системний аналіз. Враховано міждисциплінарний дискурс, пов'язаний із досягненнями у теорії архітектури та містобудування, економіки, соціології, екології та культурології.

4. Здійснено аналіз Європейської практики реструктуризації ТПО міст: від формування та успішного функціонування ТПО в структурі міста через період занепаду виробництва та пошуку ідей урбаністично-функціонального перетворення до втілення концепції реструктуризації. Виведені висновки та представлені приклади знакових реалізованих проектів реструктуризації ТПО міст Західної Європи, які посилюють метрополітальну роль міських осередків та стали атрактивними центрами об'єднаної Європи. Проаналізовані приклади

реструктуризованих об'єктів України (Київ, Донецьк, Львів, Одеса) та проекти, які володіють значним потенціалом для формування нової стратегії міста та перебувають на стадії пошуку концепції. У нинішній архітектурно-містобудівній практиці вирішуються нагальні потреби міст за недостатньо опрацьованою стратегією розвитку міст та регіонів.

5. На базі міждисциплінарного дискурсу виявлені чинники реструктуризації ТПО міст України та країн Західної Європи, які взаємодоповнюються: *архітектурно-містобудівний* (розташування, віддаленість, транспортна доступність, функціональне використання середовища; сформована функціонально-планувальна структура ТПО); *наявність природних та економічних ресурсів території* (ландшафти та об'єкти; сформовані виробничою діяльністю людини, економічні ресурси); *екологічний* (екологічний стан ТПО та ступінь забруднення шкідливими речовинами); *економічний* (стратегії розвитку міста та економічна доцільність зміни чи збереження промислової функції); *соціальний* (потреби та співпраця із громадою міста); *інноваційний розвиток* (запровадження інноваційних технологій); *поетапність реалізації реструктуризації* (стадійність впровадження концепції та врахування інвестиційних та територіальних масштабів реструктуризації ТПО (часових, фінансових тощо).

6. Визначено прийоми функціонально-планувальної реструктуризації ТПО міст: *I прийом* – збереження функціонального призначення території промислового об'єкта. *Засоби реалізації*: збереження закритого середовища; виділення каркасу планувальної структури ТПО для його подальшого розвитку та доповнення; виділення забудови для перепрофілювання під нові промислові функції. *II прийом* – часткове збереження функціонального призначення території промислового об'єкта. *Засоби реалізації*: 1) при наявності цінної архітектурно-містобудівної спадщини: часткова інтеграція та формування напівзакритого середовища для збереження промислової функції; збереження архітектурних, містобудівних, культурних та історичних артефактів; на території збереженої промисловості - розвиток планувальної структури; 2) при наявності капітальної забудови: часткова інтеграція та формування напівзакритого середовища для збереження промислової функції; адаптація стабільних елементів, які підкреслюють тривалу промислову функцію об'єкта під інші функції; на території збереженої промисловості - розвиток планувальної структури. *III прийом* – зміна функціонального призначення території промислового об'єкта. *Засоби реалізації*: повна інтеграція та формування відкритого середовища; розвиток нової планувальної структури, яка враховує навколишній планувальний каркас; формування нового образу та функцій для міста.

7. Сформульовані рекомендації функціонально-планувальної реструктуризації ТПО по відношенню до *архітектурно-планувальної структури ТПО, просторово-функціональної організації ТПО, забезпечення екологічного стану ТПО; збереження виявлених архітектурних і культурних пам'яток та капітальної забудови*. Запропонований алгоритм впровадження функціонально-планувальної реструктуризації ТПО. Перший етап реалізації реструктуризації ТПО - *внесення розділу про реструктуризацію ТПО у стратегію розвитку міста*. На підставі затвердженої стратегії розвитку, реструктуризація повинна увійти в генеральний план міста. Наступним завершальним етапом є *розроблення проекту реструктуризації конкретної ТПО*.

ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Розділ монографій

1. **Сеньковська, Я.Т.** 2014. Європейський досвід реструктуризації промислових територій. В: Б.С. Черкес та Г.П. Петришин, ред. *Креативний урбанізм: до століття містобудівної освіти у Львівській політехніці*. Львів: Вид-во Львівської політехніки, С. 665-670.

Статті у наукових фахових виданнях України

2. Мазур Т.М, Король Є.І., та **Сеньковська Я.Т.** 2012. Передумови та засади реструктуризації виробничих територій Львова. *Наук.-техн. зб. КНУБА «Містобудування та територіальне планування»*, 45 (2), С. 3-12.

3. **Сеньковська, Я.Т.** 2013. Тенденції використання та розвитку промислових територій в генеральних планах м.Львова 1993 та 2008 рр. *Наук.-техн. зб. КНУБА «Містобудування та територіальне планування»*, 50, С. 636-641.

4. Русанова, І.В. та **Сеньковська, Я.Т.** 2014. Архітектурно-містобудівні засади ревіталізації історичного району «Підзамче» у Львові. *Збірник наукових праць КНУБА «Проблеми реконструкції в теорії та практиці містобудування»*, 26, С.150-158.

5. Русанова, І.В. та **Сеньковська, Я.Т.** 2014. Сучасні тенденції функціонально-планувальної організації міських територій. *Збірник наукових праць КНУБА «Проблеми реконструкції в теорії та практиці містобудування»*, 27, С. 116-125.

Стаття у науковому періодичному виданні іншої держави

6. **Senkovska, Y.** 2015. The Tendencies of Industrial Restructuring on the Example of Lviv City. *Space & Form*, 24(1), s. 165-174. (ARIANTA, BazTech, BAZY BIBLIOTEKI NARODOWEJ, CEON, ICI Journals Master List, Polska Bibliografia Naukowa).

Публікація у іншому виданні

7. Мазур, Т.М., Король, Є.І. та **Сеньковська, Я.Т.** 2014. Зміст термінів «реконструкція» і «реструктуризація» в містобудівних стратегіях розвитку виробничої території міста. *Зб.наук.пр. XIII Міжнародної наукової конференції «Проблеми української термінології Слово Світ 2014»*, С.49-54.

Тези конференцій

8. Мазур Т. М. та **Сеньковська Я.Т.**, 2012. Трансформація кварталів промисловою функцією у центральній частині м.Львова. В: Г.П. Петришин ред. *Наук.-практ. конф. кафедри містобудування «Розвиток і реконструкція територіальних систем інаселених місць регіону Західної України»*. Львів, 19 травня 2012 р. Львів: Вид-во Львів. політехніки, С.25.

9. **Сеньковська Я.Т.**, 2013. Європейський досвід реструктуризації промислових територій. В: Г.П. Петришин ред. Міжнар. наук. конф., присвяч. століттю містобуд. освіти у Львів. Політехніці «Креативний урбанізм». Львів, 24–25 трав. 2013 р. Львів: Вид-во Львів: політехніки, С.136-137.

АНОТАЦІЯ

Сеньковська Я.Т. Функціонально-планувальна реструктуризація територій промислових об'єктів міста (на прикладі м. Львова). – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.01 – Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури. – Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України. – Львів, 2017.

В дисертації визначено історико-теоретичні передумови реструктуризації територій промислових об'єктів. Розроблено методика реструктуризації територій промислових об'єктів у сучасному місті. Визначено особливості реструктуризації територій промислових об'єктів міст Західної Європи та України. Виявлено чинники розвитку виробництва та трансформації територій промислових об'єктів українських та зарубіжних міст. Запропоновано схему визначення потенціалу територій промислових об'єктів за здатністю до реструктуризації. Сформульовано прийоми та практичні рекомендації функціонально-планувальної реструктуризації територій промислових об'єктів міст.

Ключові слова: території промислових об'єктів, функціонально-планувальна реструктуризація, потенціал територій, містобудівні чинники, містобудівні концепції, функціонально-просторова інтеграція міста.

АННОТАЦИЯ

Сеньковська Я.Т. Функціонально-планировочная реструктуризация территорий промышленных объектов города (на примере г. Львова). - На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата архитектуры по специальности 18.00.01 - Теория архитектуры, реставрация памятников архитектуры. - Национальный университет «Львовская политехника» Министерства образования и науки Украины. - Львов, 2017.

В диссертации определены историко-теоретические предпосылки реструктуризации территорий промышленных объектов. Разработана методика реструктуризации территорий промышленных объектов в современном городе. Определены особенности реструктуризации территорий промышленных объектов городов Западной Европы и Украины. Обнаружены факторы развития производства и трансформации территорий промышленных объектов украинских и зарубежных городов. Предложена схема определения потенциала территорий промышленных объектов по способности к реструктуризации. Сформулированы приемы и практические рекомендации функционально-планировочной реструктуризации территорий промышленных объектов городов.

Ключевые слова: территории промышленных объектов, функционально-планировочная реструктуризация, потенциал территорий, градостроительные факторы, градостроительные концепции, функционально-пространственная интеграция города.

ANNOTATION

Senkovska Y.T. The Functional and Planning Restructuring of the City Industrial Objects' Territories (by example of the city of Lviv). – On the rights of manuscript.

Dissertation for a Degree of PhD in Architecture, specialty 18.00.01 - Theory of architecture, restoration of architectural monuments. – Lviv Polytechnic National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine. – Lviv, 2017.

The historical and theoretical premises of the industrial objects' territories restructuring have been defined i.e. architectural and urban development; social and economic; ecological; culturological; time influence. The method of the modern large historical city's industrial areas restructuring have been developed. Peculiarities of the industrial objects' territories restructuring of West European and Ukrainian cities have been revealed. The factors of national and foreign production as well as transformation of the industrial objects' territories have been found out. The scheme of the industrial objects' territories potential definition has been put forward. The methods and the practical recommendations of the industrial objects' territories restructuring of the cities have been formulated.

The topicality of the industrial objects' territories restructuring is caused by the fact that these territories are considered as the city reserve for further functional and planning integration and balanced architectural and planning development. The paper generalizes theoretical approaches and the tasks solution concerning the restructuring of the industrial objects' territories of Ukrainian cities.

The paper summarizes the results of previous researches and practices of the industrial objects' territories organization. The city-planning and economic theories of industrial objects' territories forming and developing as a separate element of the city and its component have been presented and analyzed. Cities are constantly developing under the influence of technological progress, resulting in functional and planning changes of territories in accordance with the new requirements of the time. The influence of time transformations on the development and functional organization of industrial objects' territories as structural elements of the city has been clarified. The model of industrial objects' territories development as a combination of Western European approaches and re-evaluation of the industrialization inheritance of the USSR period in the formation of the city has been suggested.

The thesis contains the analysis of the foreign practice of the industrial objects' territories restructuring including formation, its successful functioning in the city structure, period of decline of production and the search for ideas of urban-functional transformation and finally implementation of the restructuring concepts. The conclusions drawn examples of the projects implemented concern industrial objects' territories restructuring of West European cities, which strengthen the metropolitan role of city and become attraction centers of the united Europe taking into account cities' and regions' strategy development. The latter should be implemented in Ukraine where according to the analysis made only urgent needs are taking into consideration at present.

The techniques of functional and planning industrial objects' territories restructuring have been determined. They are: preservation of functional purpose of territory; partial preservation of functional purpose of territory and change of functional purpose of territory. Techniques differ in the degree of industrial objects' territories transformation: complete transformation of architectural and planning structure and functional organization of the industrial objects' territories; partial transformation of both: the architectural and planning structure, as well as the functional organization of the industrial objects' territories; full or partial (combined) transformation of one of the components of the organization the industrial objects' territories.

The recommendations of the functional and planning restructuring of the industrial objects' territories have been worked out. They concern the architectural and planning structure of the industrial objects' territories, spatial and functional organization of industrial objects' territories, provision of the ecological state of industrial objects' territories; preservation of the discovered architectural and cultural monuments and capital construction. The algorithm of the functional and planning industrial objects' territories restructuring have also been suggested. The first stage of the industrial objects' territories restructuring is the introducing of industrial objects' territories restructuring in the city's development strategy. The restructuring should enter the city general plan based on the city's development strategy. The next final stage is the development of the industrial objects' territories restructuring project for a specific territory.

Keywords: industrial objects' territories, functional and planning restructuring, industrial objects' territories potential, urban planning factors, urban planning concepts, functional and spatial integration of the city.